Baptiste Beaulieu

KAM ODCHÁZEJÍ SLZY, KDYŽ USCHNOU

KAZDA

Baptiste Beaulieu

KAM ODCHÁZEJÍ SLZY, KDYŽ USCHNOU

KAZDA

Elektronické vydání:

Vydalo Nakladatelství KAZDA, s.r.o.
Všechna práva vyhrazena.
Datum poslední aktualizace: říjen 2026
ISBN: 978-80-7670-324-7
Vytvoření elektronické verze: Sandstudios, 2025

Papírové vydání:

Vydalo Nakladatelství KAZDA, s. r. o., v roce 2026.
Nové sady 2, 602 00 Brno
www.knihykazda.cz
info@knihykazda.cz
tel.: +420 725 565 486

Původní název: Où vont les larmes quand elles sèchent
Copyright © L'Iconoclaste, Paris, 2023
Vydáno na základě dohody s agenturami Lester Literary Agency a BAM Agency

1. vydání

Překlad: Martin Richter
Redakce: Zuzana Klimšová
Sazba: ARTEDIT, spol. s r.o.
Návrh a sazba obálky: Pavel Ševčík
Tisk a vazba: Tiskárny Havlíčkův Brod a.s.
ISBN 978-80-7670-293-6

Naše knihy dodávají na trh Euromedia Group,
INFINITY ZOOM, KARAVELA, Kosmas,
LIBRION a Pavel Dobrovský – BETA.

Všechna práva vyhrazena. Kopírování a šíření pomocí obrazu, rozhlasu, televize a internetu či prostřednictvím fotografií, zvukových nosičů a systémů zpracování dat jakéhokoli druhu je možné pouze s písemným souhlasem vydavatele.
Knihy lze zakoupit v knihkupectvích nebo výhodně přímo u nakladatele na www.knihykazda.cz.

Pro Sophie de Sivry

Je třeba být přirozený a klidný
Ve štěstí i v neštěstí,
(…)
A když přijde hodina smrti,
Vzpomenout si, že den umírá,
Že západ slunce je krásný a krásná
je i noc, která zůstává.
Když už je tomu tak, tak budiž…

Pasák stád od Alberta Caeira,
z výboru *Heteronyma* Fernanda Pessoy.
Z portugalštiny přeložili Josef Hiršal
a Pavla Lidmilová, Odeon, 1968.

Je to malá ordinace. Nejprve projdete chodbou s béžovou omítkou, velmi béžovou, a pak minete rozkvetlé patio, velmi rozkvetlé. Někdy je cítit sušenými květinami, jindy vůbec ničím.

V čekárně, která není nijak zajímavá, na vás čeká třináct šedých a černých židlí.

Nejsou tu žádné časopisy, kterými byste mohli listovat, protože by to nebylo hygienické. Někteří pacienti čekají s knihou. Nejčastěji však s mobilním telefonem. Jiní – vím to, občas zachytím jejich pohledy – trčí na místě a přemýšlejí, proč tam jsou lidé vedle nich, jestli je to vážné, jestli plakali, jestli jde jen o zánět spojivek nebo brzy zemřou.

Tahle krychle s bílými stěnami, kde vládne ticho, je ideální k vytváření hypotéz. Zhroutí se ten starý páprda na béžovou dlažbu s rukou křečovitě přitisknutou k hrudi? Zachrání dnes lékař někomu život? Těžko říct. Jedno vám ale můžu slíbit, budu jim pozorně naslouchat.

Otevřu dveře do plné čekárny a spatřím ho, pana Abaouda, už stojí, na sobě má pracovní oblečení a bezpečnostní boty s vyztuženou špičkou. Myslel jsem, že už nikdy nepřijde. Že se odstěhoval z města nebo že zemřel.

– Á, pane Abaoude! To je doba!

Do téhle ordinace jsem nastoupil před třemi lety a tehdy jsem pana Abaouda vídal pravidelně, pak se po něm ale náhle slehla zem. Před několika měsíci mi volali z lékárny, protože měli podezření, že zfalšoval recept. Váhal jsem, jestli to mám potvrdit. Hrozilo mu kvůli tomu několik let v base!

– Tak co? Kde jste byl? Občas jsem si říkal, copak asi dělá pan Abaoud?

– Byl jsem ve vězení, pane doktore.

Tak tomu se říká šlápnout vedle.

– Co se stalo, že jste tam skončil?

Usměje se a předstírá, že boxuje do vzduchu nad mým stolem.

– Rvačka, rvačka, doktore Jeane!

Neubráním se úsměvu.

– A vyhrál jste?

– Jinak bych přece nešel do vězení!

To dává smysl. Znovu nasadím vážnou tvář.

– Víte, že o tom vím? O tom zfalšovaném receptu? To, co jste udělal, je vážné.

– Aha? Tak to mě mrzí, pane doktore.

– Ne tolik jako mě. Dopustil jste se padělání a použití padělku.

Leží mi to v žaludku, jak se říká. Ale to ještě není to nejhorší.

– Zfalšoval jste můj recept a při jeho přepisování jste udělal nad i kolečka. Já nedělám nad i kolečka od páté třídy! Za koho mě pak budou mít?

Nervózně se zasměje a pokusí se zachránit situaci:

– Příště si dám pozor!

– Žádné příště nebude. Nemůžu dál léčit někoho, kdo zradil mou důvěru.

– To jsem si taky říkal, když mi v lékárně oznámili, že o tom víte.

– Promiňte, počkejte, vy jste věděl, že to vím?

– Ano, pane doktore.

– A přesto jste přišel?!

– No jo, jste skvělý doktor.

– Já bych se na vašem místě tak styděl, že bych ke svému lékaři už nikdy nevkročil! Odstěhoval bych se z města, abych ho už nikdy nepotkal! Klidně i ze země!

Vyhrne si nohavici a ukáže mi kotník s elektronickým náramkem.

– Nemůžu, pane doktore. V lochu mi nasadili tohle.

Hlasitě vydechnu.

– Kvůli čemu jste přišel?

– Pro další recept.

– Myslíte ten recept, který jste zfalšoval?

– Ano, přesně ten.

Ten chlap má ale drzost!

– Je mi líto, budete muset jít k někomu jinému.

Zvedne se, zklamaný, ale přesto si ukáže na pravé ucho.

– Nemohl byste se mi tam přece jen mrknout, doktore? Nic neslyším, asi tam mám pořádný špunt.

Co s ním mám dělat?

Nemohl jsem si pomoct. Vyndal jsem mu mazovou zátku a pak ho vykopl.

V zadní části čekárny jsou záchody. Ráno čisté, večer vždycky velmi špinavé. Všechno, co se dalo v čekárně ukrást, už někdo ukradl. I toaletní papír, ale tomu rozumím – byl třívrstvý, hebký, mimořádně savý. Kdo by odolal? Kdyby ho neukradl některý pacient, udělal bych to sám. Nedávno někdo dokonce odnesl záchodové prkénko. Jednou přijde den – klidně se s vámi vsadím –, kdy někdo štípne klíč od hajzlíku a já budu muset na dveře přilepit papír: „Klíč ukraden. Bez zámku. Před vstupem zaklepejte, abyste se ujistili, že je volno."

Někdy si v pátek večer, když skončí pracovní týden, sednu na malou kovanou lavičku v patiu. Lavička se nachází pořád na svém místě. Je příliš těžká, než aby někoho zajímala. Je tam také odpadkový koš přetékající nedopalky, já vedle něj kouřím a přemýšlím o tom, kolik pacientů tudy prošlo. A také o tělech. Starých, mladých, pokřivených, vzpřímených, sportovních, těch, která jsou ochromena bolestí a trápením. O všech tělech. Padá noc a kouř z mé cigarety stoupá k nebi. V jednom truhlíku jsou kopretiny a vedle, v dalším, tulipány. Mají vodu, vítr, slunce, dobře rostou a nevypadá to, že by okolním neštěstím příliš trpěly.

Promiňte. Uvědomuju si, že jsem se ani nepředstavil. Jmenuju se Jean, je mi šestatřicet let, jsem praktický lékař a už nevím, jak se pláče. Vlastně se necítím nešťastný, ale necítím se ani šťastný, jen si říkám: „OK, chlape, jdi dál a dělej to, co vždycky." Rozumíte?

Kdybyste byli lékařem vy a já pacientem a kdybyste si našli čas podívat se mi otoskopem do ucha, podobně jako jsem se tam já díval panu Abaoudovi, možná byste tam moje slzy zahlédli, protože uvnitř mě rozhodně není prázdno. Uvnitř si připadám mnohem prostornější než zvenčí, pozor, mluvím o pocitu, ne o tělesném hodnocení, i když jsem docela při těle, takový ten baculatý požitkář, děkuju, paní Chahidová, za makrouty s mandlemi. Ale plakat nedokážu: neštěstí mých pacientů mi ucpává slzovody.

Proč jsem si tak oblíbil čištění jejich uší? Trénuju. Když uvolňuju zvukovody, připravuju se na uvolnění vlastních slzných kanálků. Jednou se mi snad podaří plakat. Pustit to ven…

Miluju vytahování věcí z lidského těla! Třeba abscesy. Jak já je mám rád, všechny ty malé ctižádostivce, kteří touží jen po tom, aby praskli. Vyndat špunt ušního mazu z akustické trubice je dokonce důvod, proč každé ráno vstávám. Přísahám, že nepřeháním! Vytrhnout. Vyprázdnit. Uvolnit. Vyčistit. Zprůchodnit. A proč? Kvůli potěšení z toho, že můžu sledovat, jak se tělo vrací do normálu. Jak pod mýma rukama znovu nabývá celistvosti. Je to opojné vzrušení!

Protože každodenním chlebem nás zdravotníků je neúspěch. Deprese se nikdy nevyprázdní jako absces: „Tady pořádně zatlačím, pane Soaresi, smutek vyteče ven, jde to dobře, už vidím trochu zoufalství, ještě přitlačím, doufám, že to nebolí!"

Polyartritida, fibromyalgie, dokonce ani znásilnění se nedají vypustit nebo vytáhnout. „Podívejte se, kolik toho je, paní! Konečně jsme tu vaši bulimii dostali ven!" A pod znechuceným, ale úlevným pohledem pacientky to celé zabalené v kapesníku vyhodit do koše. Schizofrenii do koše hodit nejde. Nelze zaklapnout víko nad vším, co naráží, zraňuje, otéká, dráždí, svědí, příliš teče, neteče vůbec, zaněcuje se a tak dále. Nejde to. Jinak už by na tom někdo dávno postavil byznys, to je jisté. A já bych se nestal lékařem, ale „vykuchávačem lidí", jako když jiní kuchají pstruhy. Jaký lovec se to ve mně skrývá! Zálesák, který neustále pátrá po někom s furunklem! S třískou! Se zácpou! Málem bych si stoupl v supermarketu Casino k regálu se švestkovou šťávou a minerálkou Hépar proti zácpě a rozdával vizitky! Mám rád furunkly, protože mi poskytují okamžité, viditelné, hmatatelné uspokojení. Něco hmotného.

Cítím se jako skutečný zdravotník (a ne jako vznešený podvodník), když vypouštím hnis, odstraňuju zácpu nebo ulevuju přeplněnému močovému měchýři. Mluvím o tom přesném okamžiku, kdy člověk úlevně vydechne: tehdy, a jedině tehdy, si konečně smím dovolit *doufat*. Kdybych mohl, čistil bych uši celý den. Člověka to činí šťastným a živým. Jednou jsem vytáhl mazovou zátku, která byla obrovská! Řekl jsem: „Gratuluju, je to holčička!" Pak jsem se podíval do druhého ucha, jestli se mi nepoštěstí dvakrát: „Výhra, jsou to dvojčata! Každé tři a půl kila! Krásná miminka!" Pacientka se zasmála: „To je neuvěřitelné, pane doktore, zase slyším!"

Někdy pacienti vědí, jak nás potěšit. Jestli se vám zdá, že váš praktický lékař vypadá sklíčeně, přestaňte si na několik měsíců čistit uši. Dopřejte mu ten dar, aby se cítil užitečný. Možná je to maličkost, ale bude mít pocit, že toho dne něco dokázal.

Něco skutečného, *hmatatelného*.

Velmi dobře si pamatuju, kdy se to stalo. Kdy a jak se provázky mých slz stáhly tak pevně, až spoutaly mé vzlyky… Tehdy jsem ještě nebyl praktický lékař, ale nemocniční lékař v přípravě. U záchranky. Na venkově. Ve velkém departementu na jihozápadě. S nekonečnými silnicemi.

Volá nám vyděšená matka:

– Jde o mého syna, je mu šest, má křeče, myslím, že je to epileptický záchvat. Přijeďte rychle, prosím, adresa je Chemin de la Grive, číslo čtyřicet dva.

Ta tragédie? Splete si adresu. Čtyřicet dva místo dvaceti čtyř, úplně nepatrná chybička. Přitom svou adresu všichni známe zpaměti.

V našem životě je nespočet minut, které plynou, aniž by k něčemu byly, prožíváme je, aniž si to uvědomujeme, ale pak najednou PRÁSK!

S vozem záchranky bychom tam mohli být za šest minut, ale dorazíme za dvanáct.

Je příliš pozdě.

Láska k dítěti jí zatemnila úsudek, prohodila číslice. Život by neměl mít právo člověka takhle oškubat. Být dítětem, které zemře, protože ho matka miluje? Připadá vám to možné? Přijatelné? Co tedy v tu chvíli uděláme? Inu, zachováme se jako kdokoli jiný na našem místě.

Lžeme.

Matce.

Přímo do očí.

– Kde jste sakra byli?! křičí. Omlouváme se, jeli jsme tak rychle, jak to jen šlo, „se sirénou a vším“, dokonce jsme „projížděli na červenou“, „opravdu, paní, musíte nám věřit, ale ty dopravní zácpy, to je hrůza“, bla bla bla.

KRÁ-VO-VI-NY.

Toho dne není na silnici ani živáčka. Jenže my kroužíme, kroužíme a kroužíme. Číslo čtyřicet dva nikde. A zatímco kroužíme, matka pláče, dítě se zmítá v křečích, matka buší do zdi v návalech bezmoci a je to: s klukem je konec, takhle kurevsky jednoduché to je. Promiňte, mluvím sprostě. Nerad mluvím sprostě. To, že používáme špachtle na jazyk, ještě neznamená, že musíme snižovat úroveň toho vlastního. Co v tu chvíli cítím? Vůbec nic a myslím, že je to normální, někdy už člověk neví, jak se proti životu bránit, a neměl by si to vyčítat. Děláme, co můžeme, se svými osobními hrázemi, a někdy nás ta voda zaplaví – jsme jen lidi.

Lžeme jí kvůli její chybě se čtyřkou a dvojkou. Je to milosrdná lež. Ale nechápu, proč ten kluk zemře kvůli šesti minutám, které by neměly existovat, kvůli chybě, jíž by se dalo předejít, kdyby ta matka byla méně matkou, jenže ne, ona se *musí* splést právě kvůli lásce, kvůli všemu, co z člověka dělá mámu nějakého dítěte.

Do prdele.

Promiňte.

Šest minut, nic víc. Tak dlouho trvá neštěstí, než si u vás vybalí kufry. Možná jsme ho mohli zachránit, možná ne. Nevědět je nesnesitelné. Člověk si to přehrává v hlavě jako film. Běží znovu a znovu a pokaždé, dříve či později, přijde optimistická verze příběhu, v níž dítě nezemře a dostane život, který si zasloužilo.

Jenže je to lež, zemřelo. Dobře to víme. Víme to až příliš. Víme *jen* to.

Každý zdravotník se jednou střetne s otázkou zla. Pro mě to bylo právě toho dne. Otázka nezní: „Proč existuje něco spíše než nic?“* Ne, skutečná otázka zní: „Proč existuje zlo spíše než nic?“ Proč musí být život pro tolik z nás tady dole tak často bolestný?

Pěkně svinská otázka. Dokonce i věční přitakávači se jí vyhýbají nebo semknou rty, vytáčejí se, váhají, otálejí a kličkují, samé bla bla do větru, s tou svou povídačkou o tom, že nás Bůh miluje a ponechal nám svobodu a tak dále a tak dále.

Jakou svobodu? Milovat své dítě natolik, že člověk prohodí čtyřku a dvojku? Odvážíme ho napojeného na umělou plicní ventilaci. Ubohý kluk, ubohý chlapeček. Teď leží na nemocničním lůžku, připojený ke všemu možnému. Možná si myslí, že se z toho dostane? Je malý, nejspíš ještě ani pořádně neví, co je smrt.